

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

**BOLU MİLLETVEKİLİ SAYIN İSMAİL AKGÜL'E AİT 7/38839 ESAS NUMARALI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR CEVAPLAR**

2025 yılı hayvancılık desteklemeleri; Bakanlığımızca 2024 yılı itibarıyla hayata geçirilen üretim planlaması kapsamında yenilenen tarımsal destekleme modeli doğrultusunda yürütülmektedir. Bu çerçevede, 26.07.2024 tarihli ve 32613 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 8760 sayılı "2024-2026 Yıllarında Yapılacak Hayvancılık Desteklemelerine İlişkin Karar" üç yıllık dönem için uygulamaya konulmuştur.

Söz konusu Kararda, 14.09.2025 tarihli ve 33017 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 10395 sayılı "2024-2026 Yıllarında Yapılacak Hayvancılık Desteklemelerine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar" ile Hayvancılık Desteklemeleri Uygulama Tebliği (Tebliğ No: 2024/23)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2025/30) kapsamında değişiklik yapılarak 2025 yılı uygulamaları ve destekleme birim tutarları belirlenmiştir.

Bu kapsamda, 2025 yılı temel destek birim tutarlarında 2024 yılına kıyasla; buzağı desteğinde %40, malak desteğinde %180, kuzu/oğlak desteğinde %50 ve sürü yöneticisi (çoban) desteğinde %225 oranında artış sağlanmıştır.

Hayvancılık desteklemelerine ilişkin 2026 yılı uygulama esasları ve birim tutarlarının belirlenmesine yönelik çalışmalar ise devam etmektedir.

2025 yılı büyükbaş hayvancılık destekleri kapsamında buzağı ve malak için uygulanacak destekleme tutarları belirlenmiştir.

- Temel destek birim tutarı buzağı için 1.400 TL/baş, malak için 2.800 TL/baş olarak uygulanmaktadır.
- Aile işletmesi ilave desteği kapsamında buzağı için 1.400 TL/baş, malak için 2.800 TL/baş destek verilmektedir.
- Genç veya kadın yetiştiricilere yönelik ilave destek tutarı buzağı için 980 TL/baş, malak için 1.960 TL/baş olarak belirlenmiştir.
- Planlama bölgesi ilave desteği buzağıda 700 TL/baş, malakta 1.400 TL/baş düzeyindedir.
- Birinci derece tarımsal örgütlere üye yetiştiricilere sağlanan ilave destek tutarı buzağı için 280 TL/baş, malak için 560 TL/baş olarak uygulanmaktadır.
- Suni tohumlama desteği kapsamında buzağıya 1.120 TL/baş, malağa 2.240 TL/baş destek sağlanmaktadır.
- Yerli sperma kullanımı halinde buzağı için 700 TL/baş, malak için 1.400 TL/baş ilave destek verilmektedir.
- Soykütüğü kapsamında A ve B sınıfı buzağılar için 2.100 TL/baş, C sınıfı buzağılar için 1.120 TL/baş, C sınıfı malaklar için ise 2.240 TL/baş destek ödemesi yapılmaktadır.
- Ari işletmelerde doğan dişi buzağılar için 5.600 TL/baş, dişi malaklar için 11.200 TL/baş ilave destek uygulanmaktadır.
- AB onaylı işletmelerde doğan dişi buzağılar için 840 TL/baş, dişi malaklar için 1.680 TL/baş destek ödemesi yapılmaktadır.
- Dişi buzağılara yönelik genomik test desteği ise 2.100 TL/baş olarak belirlenmiştir.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

2025 yılı küçükbaş hayvancılık destekleri kapsamında kuzu ve oğlaklar için temel destek birim tutarı 300 TL/baş olarak uygulanmaktadır.

Aile işletmesi ilave desteği 300 TL/baş, genç veya kadın yetiştirici ilave desteği 210 TL/baş, birinci derece tarımsal örgüt ilave desteği 60 TL/baş olarak belirlenmiştir.

Sürü yöneticisi (çoban) desteği ise çoban başına 81.000 TL olarak uygulanmaktadır.

2025 yılı diğer hayvancılık destekleri kapsamında arıcılık ve ipekböcekçiliğine yönelik destekleme tutarları da belirlenmiştir.

Arılı kovan desteklemesinde, 100 kovan için temel destek tutarı 14.000 TL olarak uygulanmakta, gezginci arıcılara 4.200 TL ilave destek sağlanmaktadır.

Genç veya kadın yetiştiricilere yönelik ilave destek 5.600 TL, birinci derece tarımsal örgütlere üye arıcılara yönelik ilave destek ise 2.800 TL olarak belirlenmiştir.

İpekböceği yetiştiriciliğinde ise ortalama 20 kg yaş koza için temel destek tutarı 22.000 TL olup genç veya kadın yetiştiricilere 8.800 TL ilave destek ödemesi yapılmaktadır.

2025 yılında hayvansal üretimin desteklenmesi kapsamında 28,4 milyar TL, tarımsal Ar-Ge faaliyetleri (hayvan gen kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi) kapsamında 1,7 milyar TL ve su ürünleri üretiminin desteklenmesi kapsamında 332 milyon TL ödeme gerçekleştirilmiştir.

Bolu iline ise 2025 yılında toplam 455,7 milyon TL tutarında tarımsal destekleme ödemesi yapılmıştır.

Tarımsal destekleme ödemelerinden, desteğin türüne göre ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde, gerekli şartları yerine getiren ve başvuru süresi içerisinde başvurusunu yapan üretici ve yetiştiriciler yararlanmakta olup iller bazında bütçe tahsisi yapılmamaktadır.

Yeni destekleme modeli ile çiğ süt desteğinde temel desteklerin yanında; yönlendirici ve verimlilik odaklı başlıklar altında kaliteli çiğ süt üretimin artırılması, spekülasyon piyasası hareketliliğinin önlenmesi, hayvancılık işletmelerinin geliştirilmesi, kadınların üretimde aktif rol oynaması belirlenen üretim bölgelerinde üretim planlamasının teşvik edilmesi amacıyla, kadın /genç üreticilerimize kalite kriterlerini sağlayan üreticilerimize ve özellikle ari işletmelerden elde edilen çiğ süte ilave destek primi ödenmektedir.

Yeni destekleme modeli ile çiğ sütte temel destek şartları sağlayan her üreticiye temel destek verilecek olup temel desteğin ödenmesine müteakip, küçük aile işletmelerimizin korunması için aile işletmesi desteği olarak temel desteğin %30'u, kadın üretici ve 40 yaş altı desteği olarak %30'u, üretim planlamasına dahil olan illerimizde yaşayan üreticilerimize üretim planlaması desteği olarak %40'ı, verimlilik kriterlerinden kendi tankında soğutulmuş süte %200'ü, birinci derece örgüt üzerinden pazarlana çiğ süte %200'ü, hastalıktan ari işletmede üretilen süte %300'ü, koyun, keçi mandaya %80'i destek olarak verilmektedir. Yeni destekleme modeli ile hayvancılık işletmeleri içerisinde önemli bir paya sahip olan aile işletmeleri ilk defa ilave destek alacaktır. Bakanlığımızca belirlenen dönem ve birim fiyatlar üzerinden çiğ süt destek primi uygulanarak üretimin devamlılığı ve artırılması sağlanacaktır.

Çiğ sütün tavsiye fiyatı Ulusal Süt Konseyince belirlenmekte ve ilan edilmektedir. Konseyin yapısında üretici, sanayici ve STK temsilcileri yer almaktadır.

19-21 Ocak 2024 tarihinde Ulusal Süt Çalıştayı düzenlenmiş olup çalıştay da tüm tarafların kabul edeceği 3 ayda bir maliyetin hesaplanması kararı alınmıştır.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Çiğ süt üretim miktarları ve fiyatlandırmaları Bakanlığımızca anlık olarak takip edilmektedir. Bu kapsamda fiyat istikrarı sağlanması ve sürdürülebilirliğin devamı amacıyla dönemsel olarak arz fazlası yaşanan aylarda regülasyon uygulaması yapılmakta ve süt ve süt ürünlerinde ithalat ihracat dengesi takip edilmektedir. Ayrıca Bakanlığımızca belirlenen dönem ve birim fiyatlar üzerinden çiğ süt destek primi uygulanarak, fiyat istikrarı ve aşırı dalgalanmaların önüne geçilmektedir.

Bolu iline 2025 yılında toplam 30,4 milyon TL çiğ süt destekleme ödemesi yapılmıştır.

Bakanlığımızca 2024 yılında hayata geçirilen hayvancılık yol haritası ile birlikte risklerin minimize edilerek ithalatın bitirilmesi ve besi materyalinin tamamının ülkemiz içinden karşılanması hedeflenmektedir. Bu kapsamda;

- Besilik erkek sığır desteği %550'ye varan oranda arttırılmıştır.
- Ülkemizde etçi damızlık üretimi yapan işletme sayısını artırarak daha fazla etçi ırk besilik materyalinin yerli imkânlarla yetiştirilmesi amacıyla "Kırsalda Bereket Hayvancılığa Destek Projesi" hayata geçirilmiştir.
- Etçi ırk hayvanlarımızın sayılarının artırılması ve et arzının çok daha fazla oranda yerli kaynaklardan karşılanması amacıyla "Güçlü Besi Güçlü Üretim Projesi" başlatılmıştır. Proje ile etçi ırk spermasıyla doğan her buzağıya ilave destek sağlanacaktır.
- Besilik materyal üretimini arttırmak amacıyla 19 il besilik materyal üretim planlama bölgesi olarak belirlenmiştir. Tarımsal üretimin planlanması kapsamında ilan edilen bu iller iklim özellikleri, mera varlığı ve kalitesi ile yetiştirici alışkanlıkları gözetilerek besi yetiştiriciliği bölgesi olarak belirlenmiştir. Bu illerde buzağı/malak yetiştiricilerine temel desteğe ilave destekleme ve hazine destekli, faiz indirimli kredi kullanımlarında ilave %20 faiz indirimi sağlanmaktadır.
- Sözleşmeli üretim modeline özel teşvikler sunulmaktadır. T.C. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerince tarımsal üretime dair hazine faiz destekli yatırım ve işletme kredisi kullanımında, sözleşmeli üretime yapan üreticilere %15 oranında indirim uygulanmakta ve sözleşmeli üretim yapan üreticilerimize uygulanan prim indirimi %5'ten %10'a çıkarılarak sigorta yaptırabilme imkânı sağlanmıştır.

Hayvansal Üretim Planlaması çerçevesinde sürdürülebilir hayvancılık için, "Hayvancılığın Geliştirilmesi Projesi" kapsamında Hayvansal ürünlere yönelik, gıda arz güvenliğini güvence altına almak, kırsaldaki üreticilerin gelirini artırmak, yatırım ve istihdam ortamı oluşturmaktır. Bu doğrultuda Bakanlığımız politikalarına eşdeğer programlar kapsamında, Bakanlığımıza gönderilen projelere destek verilmektedir.

Ülkemizde etçi damızlık üretimi yapan işletme sayısını artırarak, daha fazla etçi ırk besilik materyalinin yerli imkânlarla yetiştirilmesi amacıyla "Kırsalda Bereket Hayvancılığa Destek Projesi" hayata geçirilmiştir. Deprem bölgesi ilerimizin puanları yüksek tutularak daha fazla kontenjan tahsis edilmiştir. Kadın ve genç yetiştiricilerimize ilave puanlar verilmiş ve hayvan dağıtımında önceliklendirilmiştir.

Proje kapsamında hak sahibi olan kişilere en az 5 en fazla 15 başa kadar (veteriner hekim/ziraat mühendisi/gıda mühendisi ise en az 5 en fazla 30 başa kadar) etçi ırk gebe düve Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM) tarafından temin edilecektir.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Projede hak kazanan kişiler Ziraat Bankası Temel Hayvancılık Kredisi kullanabilecektir. Bu süreç hak sahiplerinin açıklanmasına müteakip olarak Ziraat Bankası tarafından değerlendirilecektir. Üreticilerimiz 2 yıla kadar ödemesiz 3 yıl veya 5 yıl ödemeli toplam 5 veya 7 yılda kredilerini geri ödeyecektir.

Hak sahiplerine hayvan tesliminden itibaren on iki ay boyunca 15 hayvanı geçmeyecek şekilde hayvan başına 1500 TL olacak şekilde bakım ve besleme bedeli ödemesi ilgili ayda yine TİGEM tarafından yapılacaktır.

Kırsalda Bereket Hayvancılığa Destek Projesi kapsamında Bolu ilinden 1.283 adet müracaat alınmış ve hak sahibi olan 33 kişiye 488 adet damızlık etçi gebe düve dağıtımı planlanmıştır. 23.01.2026 tarihi itibarıyla Bolu ilimizde 6 yetiştiricimize 120 adet hayvan teslimi gerçekleştirilmiştir.

Etçi ırk hayvan sayısını artırmak ve et arzının yerli kaynaklardan sağlanmasını desteklemek amacıyla “Güçlü Besi, Güçlü Üretim Projesi” başlatılmış; proje kapsamında etçi ırk spermasıyla doğan her buzağıya ilave destek sağlanacaktır.

Tarımsal destekleme ödemelerinden, desteğin türüne göre ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde, gerekli şartları yerine getiren ve başvuru süresi içerisinde başvurusunu yapan üretici ve yetiştiriciler yararlanmakta olup iller bazında bütçe tahsisi yapılmamaktadır.

Üreticilerin tarımsal üretime yönelik finansman ihtiyaçlarının uygun koşullarda sağlanması amacıyla, 2024-2026 yılları için yayımlanan 8038 ve 8039 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararları kapsamında Ziraat Katılım Bankası A.Ş., T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince 28 farklı konuda %25-%100 aralığında hazine faiz/kâr payı destekli yatırım ve işletme kredisi/finansmanı kullandırımı yapılabilmektedir.

Üreticilerimiz temel bitkisel ve temel hayvansal üretim konularında 300.000 TL’ye kadar (300.000 TL dahil) sıfır faizli, 300.000 TL’nin üzerindeki kredilerde ise 10 milyon TL’ye kadar %50-%100 aralığında faiz/kâr payı destekli kredi/finansman kullanabilmektedir.

Bakanlığımız tarafından, planlı üretimin sağlanması ve spekülasyon hareketlerin önüne geçilmesi amacıyla 2025 ve 2026 yılları besilik hayvan tedarik yetkisi Et ve Süt Kurumu’na verilmiştir.

Bu kapsamda küçük ve orta ölçekli işletmelerin bu imkândan daha fazla faydalanabilmesi için işletme kapasiteleri ile ters orantılı olarak üreticilerimize besilik hayvan tedarik edilmektedir. Kapasitesi yüksek olan üreticiye oransal olarak az, kapasitesi düşük olan üreticiye ise oransal olarak daha fazla hayvan verilerek küçük ve orta ölçekli işletmeler desteklenmektedir.